

Słownik gwary Śląskiej

A

abcybilder - naklejka
abfal - błąd, śmieć
ablyger, ablyjger - sadzonka
abo - albo
Achim - Joachim, por. Chimek
achtlik - ósma część czegoś
afa - małpa, a. głupia mina * szczylać afy (robić miny)
Agnys, Agnysa - Agnieszka
aji - nawet, także, również
ajmer, ajmro - wiadro
ajncla - mieszkanko jednopokojowe, kawalerka
ajntopf - gęsta zupa, jako obiad jednodaniowy
akuratny - prawidłowy, taki jak trzeba
Alojz, Lojz - Alojzy
ała! - boli! (okrzyk z bólu), a. wariactwo (mieć ała) * Ty mosz ała na boloku.
Amerykon - Amerykanin
amolok - cukierek miętowy
Ana - Anna
ancug - ubranie, garnitur * ancug = galoty+westa+kabot
Angela - Aniela
anong (mieć) - być głupim * Ty mosz anong!
Antonik, Antoniczek - św. Antoni, figurka św. Antoniego
antryj - przedpokój * We antryju na bifyju stoi szolka...
anwajong - oblewanie nowego domu, mieszkania
anyżki - anyżowe ciasteczka
ańfachowy - zwyczajny, bylejaki, prostacki
apfelmus - mus jagłkowy
apluzyna, apluzina, apfelzina - pomarańcza
aptyka - apteka
aptykorz - aptekarz
arbaj, arbajancug - ubranie robocze
as - ktoś super, lepszy od innych * Ale mosz auto, tyś je as.
asić sie - chwalić się, pysznić się * Niy aś sie tak tymi szczewikami!
aska - dumna, zarozumiała dziewczyna, chwalipięta
aszynbecher - popielniczka
augustki - jabłka papierówki
ausgus - zlew * Łodcedź te zimnioki do ausgusa!
aże - że, aż

Fraszołka

Łod roboty pokrziwiony,
Poszoł starzik na pyndzyjo.
Dyć hned umar umynczony,
Marudzyniym do znudzynio.
Bo z chłopami som kłopoty,
Jak niy styknie im roboty!

B

baba - żona, kobieta
babowka - babka drożdżowa, a. forma do pieczenia babki
babrać - brudzić
babrok - brudas
babskie scochy - szczaw
bachraty - pękaty, wybrzuszony
badki - kąpielówki * Czamu sie niy sebleczesz do badkow?
badnonć - zobaczyć, przypatrzeć się * Dadniuj tam yno co robiom te bajtle.
bajlaga - kanapka, klapsznita z czymś, plasterek sera lub kiełbasy między dwoma kromkami chleba
bajs - kęs, a. ugryzienie czegoś lub kogoś * Twój pies mie bajsnoł w źić
bajsnyć - ugryźć, skosztować
bajtel, bajtlik - dziecko, chłopiec
bajukać - raczkować, chodzić na czworakach
bajzel - nieporządek, bałagan
bakać - pracować, a. palić papierosy * Alech sie dzisioj nabakoł!
bakpulwer - proszek do pieczenia
bal, bala - piłka * Pogromy sie w bal?
baliczek, balik - piłeczka
baloniok - wóz z gumowymi kołami, z oponami
bamoncić - mówić bez sensu, bredzić, kręcić się w głowie * Łod tyj pogody je zech dzisioj tako bamontno!
bamontny - oszołomiony, z zawrotem głowy
bana - kolej
banhof - stacja kolejowa, dworzec
bania - dynia
baniorz - kolejarz
banka - tramwaj
bas - brzuch
basok - brzuchacz, grubas, wielki brzuch

bauplac - budowisko, plac budowy
barches - słodka bułka
barzoła, barzoły, barzelisko, barzolisko, barziny, barziska - mokradła, bagno
beblać - mówić od rzeczy * Już sie zawrzij, bo yno bebloz a bebloz!
bebok - ktoś brzydki, ohyda
bele jaki - byle jaki
bele kaj - byle gdzie * Bele kaj nie byda robioł, yno na grubie abo na banie!
belek, balek - belka
belontać - mieszać, kiwać się, majdać, dyndać * Cosik mi sie belonce kole szłapów!
berać - opowiadać np. bajki
Bercik - zdrob. Hubert, Norbert, Robert...
beretka - beret
berga, bergowa. bergowka - kamień, bryła czegoś
bery - bajki * To bery i bojki a niy prowda!
beskursyjo - hultaj, cwaniak
beszong - nasyp kolejowy * Pasymy kozy na beszonku!
betlowac - chodzić po prośbie
betlyjka - stajenka betlejemska
bez - bez, a. przez * Idymy na przima bez pole.
bez lato - latem, podczas lata
bez połednie - w południe
bez zima - zimą, podczas zimy
bezma, bezmała, bezmałaś, bezma, bezmaji - ponoć, prawdopodobnie * Bezmała Bercik je chory?
bezto, bezto - z tego powody, dlatego, przez to
beztydziyń - w ciągu tygodnia * Na beztydziyń jymy yno żur a wodzionka!
Biczym po zadku! - tak wołano, gdy na wozie konnym usiadły bez pozwolenia dzieci, żeby się "karnąć".
bifyj - kredens
bigel, bigiel - wieszak na ubrania
biglonzko, bigłołzko - żelazko
biglować - prasować
biglynbret - deska do prasowania
biksa, bikska - puszka, konserwa * Na wieczerso łotworz tam jako biksa ze śledziami!
binda - bandaż
binder - krawat
biołko, biołtko, biołko - biało z jajka
bioły - białe
biydaszyby - podobne do studni dziury w ziemi, do wydobywania węgla "po amatorsku" z niskich pokładów, było karalne
biza - kant w spodniach
blacha - płyta kuchenna, wierzch pieca węglowego, na którym stawia się garnki podczas gotowania
blachowy, blaszanny - blaszany

blaszok - coś z blachy, np. pomieszczenie sklepowe o blaszanych ścianach
blank - zupełnie * Tyś chyba blank ogup!
blaża - odcisk, pęcherz, np. na ręce od roboty lub na nogach po długiej wędrówce
blindar - ślepa kliszka
blizablajfer - piorunochron
blukać, blakać - gadać bzdury
blyndować - oślepić
blomwaza - wazon
błoznować - żartować
błozny - żarty, błaznowanie * np. robić kgoś za błozna (żartować z kogoś)
bocoń, bocóń, boczoń - bocian
bodnonć - ukłuć
bojtlik, bojtliczek - torebka
bok, boki - zasłona
bolawy - bolący
boliłoczka - kwiatki jaskry
bolok - miejsce bolące, siniak, wrzód
bombon - cukierek
bonclok - garnek, garnek gliniany
bonkawa - kawa, kawa naturalna
bonty - kolory
borajstwo - biedaczek, ktoś komu się współczuje * Borajstwo, piznołeś się w gowa?
borok - nieborak, a. oferma
Boże pomogej! - Boże pomagaj! * To pozdrowienie dla napotkanego przy pracy, odpowiadało się: Dej Panie Boże!
bożo krowka - biedronka
bracik - brat
brateringi - śledzie opiekane
bratkartofle - smażone kartofle
bratruła, ruła - piekarnik
brauza - oranżada, napój musujący w butelce lub w proszku do rozcieńczenia
brecha - łom
brele, bryle - okulary
brelok, brelaty - okularnik, noszący okulary
breweryjo - awantura
briftasza - portfel
bronocić - rumienić się, zmienić kolor przy pieczeniu * Wejrzij do pieca czy sie już tyn kołocz po leku bronoci.
bronok - ktoś brązowy, "brązowy koń"
bronotny - brązowy
brusek - szlifierka, kamień do ostrzenia noży, kosy...
brusić - ostrzyć, szlifować
brutfanka - garnek do pieczenia mięsa
bryja - gęsty kompot z gruszek, a. wigijna moczka

brynol - denaturat, a. alkoholik
brzidok - ktoś nieładny, niesympatyczny
brzim, brzym - modrzew
bubikopf - kok
buczeć - gderać, marudzić
buda - szkoła, a. bramka na boisku, a. kram, stoisko na targu lub na odpuszcie
budziorz - bramkarz, a. sprzedawca w budzie
buks - mały drać, sympatyczny urwis
bulić - burzyć, niszczyć, a. płacić
bulkać - bulgotać, a. mówić za dużo lub niewyraźnie
bulknonć coś - palnąć głupstwo, odburknąć
bulknonć się - utopić się, topić się
buła - guz, opuchlizna
butlować - hałasować
być w doma - zrozumieć
byfyj, bifyj - kredens
bymbyn - bęben, a. chłopczyk
byrkać - odbijać po jedzeniu
byrna - żarówka
byszta - szczotka
bysztek - sztućce

Fraszółka

Fest sie baba przikozala:
Łod dziś byda szporowala!
Koniec z szinkom i wosztami
I inkszymi gupotami!
Ale jutro zmiyni zdanie,
Jak przy fajnym sklepie stanie?

C, Ć

cangi - obcęgi
canpasta - pasta do zębów
capnąć - złapać
cedzitzko - sitko
cera - córka * Wasziz cerze to już cheba łozimnośćie?
cerziczka - córeczka
cesta - droga
chachnyć sie - pomylić się, uderzyć się * Alech sie chachnoł!
chacharstwo - łobuzeria, draństwo
chachor - łobuz
chacka - chusta do noszenia dziecka, nosidełko (matka lub babcia przywazywała chustą dziecko do siebie) * Dej synka, wezna go do chacki!
chaderlok, szmaciorz - skupujący stare szmaty, butelki, złom (w zamian dawał pieniądze, cukierki, garnki...)
chadra - szmata
cham - skąpiec
chamić sie - skąpić
chamliwy - skąpy
chamster - chomik
charboły - stare buty
chark - "ciężka" ślina
charkać, chorkać - ciężko spluwać * Charkosz jak stary chop!
charlać, chyrlać - kaszleć * Ty yno chyrlosz a churlosz, czamu sie niy lyczysz?
charnonć - ugryźć
chasie - popiół
chasiok - śmietnik
chawerfloki - płatki owsiane
chazuka, hazuczka - koszulka, sukieneczka dla dziecka
chichrać - śmiać się
chichry - śmiechy
Chimek - Joachim
chlasnonć - uderzyć * Chlast go w pysk!
chlyw - chlew
chłabinka - patyczek, gałązka, pręcik
chodzić po fehcie - żebrać
chop - mąż, mężczyzna
chopionka - kobieta ubrana po chłopsku, w śląskim stroju ludowym (chłopskim)
Chowcie sie! - bądźcie zdrowi, do widzenia
chrobok - robak
chuderlok - nieborak, biedactwo
chybło - zabrakło
chycić - wziąć, złapać, rozpocząć * Chytomy sie za ta robota!

chyrczeć - chrapać
chyrtóń - gardło, przełyk, krtąń
ciaciany - ładny
ciamble - wróble
ciaplyta, ciapulyta - błoto
ciarach - brudas
cicik - coś puszystego, miękki kłębuszek czegoś np. mlecz-dmuchawiec
ciciuś - kotek, zdrobniale o kimś
cielepa - gapa, nieudacznik
ciepać - rzucać * Ciepni bala!
ciepać się - podskakiwać, buntować się, nie zgadzać się * Co się ciepiesz smarkoczu!
ciepać - rzucać
cig, cig, ciga... - wołanie na kozę
Cila, Cyja - Cecylia
cilip - wróbel, a. jakiś ptak
cima, ćma - ciemno
ciompa - katar, wycieki z nosa
ciompel - wróbel
ciong - odejdz stąd, idź już
ciongnie - wieje * Zawiyrej te dźwyrza bo ciongnie po nogach!
ciorać się - brudzić się
ciotka - ciocia
cip, cip, cip... - wołanie na kury
cipa, cipka, cipeczka - kura, kurka
ciś! - idź!
ciść coś - cisnąć, pchać np. wózek z węglem
ciść kaj - iść gdzieś * Kaj ciśniesz, do roboty?
ciućmok - nedorajda
ciul, ciulik - "siusioł", a. dureń, oferma (wulgarnie)
ciulnonć się - uderzyć się, pomylić się
ciupać - rąbać * Uciupej tam drzewa bo chca łogiyń słożyć!
ciupnyć się - zamienić się * Ciupnyć się brifmarkami!
ciyngiym - za jednym razem, ciągle
ekliwić się - tęsknić
cmyntorz, smyntorz - cmentarz
cni mi się - tęskni mi się
coby - żeby
colsztok - miara (do składania)
cołki - cały, całkowity, zupełny * Cołki dziyń yno robota a robota!
cosik - coś
cornuch - brudas
cuda krowskie! - co to za dziwadło! * Co tyż za cuda krowskie w tym szynku pokazujom, że wszystkie chopy dycki tam łożom?
cudować - wydziwiać

cufal - przypadek
cufalym - przez przypadek
cug - pociąg, a. przeciąg, ciąg w kominie * Niy ma dzisioj cugu i sie w piecu niy poli.
cwaja, cwajka - dwója (dawniej najgorsza ocena w szkole)
cwek - pinezka
cweg - krasnoludek, coś małego
cwibak - sucharki
cwinga - klamra
cwist - wełna, przędza, włóczka do cerowania * Słabe to jak cwist!
cwiter, cwiterek - sweter
cycek, cycki - pierś, piersi
cyckać - ssać, mieć w ustach cukierka * Co tam w gymbie cyckosz, szkloka?
cycyhalter - biustonosz
cyferblat - tarcza zegarowa, a. twarz
cyganić - kłamać * Niy cygoń, godej prowda!
cygaństwo - kłamstwo
cygarety - papierosy
cygon - kłamczuch, Cygan
cyja - akordeon
cysorz - cesarz
czakać - czekać
czamu, czymu - dlaczego
czechmon - diabeł, czart
czelodka - grupa kolegów
czeski, ceski - 10 groszy
cześnia - czereśnia
czopka, copka - czapka
czorne kluski - "kluski śląskie" zwane też "tartymi"
czorny, corny - czarny, brudny * Ty pieroński czorny dioble!
czosać - czesać
czworteK, szczworteK, sztworteK - czwartek
czynsto - często

D

dać dzióba, dać dzióbka - pocałować
dać kusu - pocałować
dać pozdrowić - Ciotka wos dała pozdrowić.
dać pozor - uważać
dałerwele - loki po trwałej ondulacji
damboki, dymboki - głęboki
damulka - strojnisia
danga, dynga - tęcza

darymnie - daremnie
darymny futer - nie potrzebnie, na próżno, ktoś daremny
deka, deczka - koc, narzuta, a. sufit
dekel, dekiel - wieko, pokrywa, a. rozum * Coś ci pizło na dekel! (zwariowałeś)
deklik - wieczko, pokrywka
dekować - zakrywać coś, chować się, kryć, a. robić dach
delówka, dylówka - podłoga
diasek - diabeł * Do diaska!
dinks - takie coś, słowo joker, zastępuje wiele rzeczowników * W maszynie zepsuł mi się taki dinks.
dioboł - diabeł
diosecki - diabelski
diosek, diosi - diabeł, diabli
do kupy - wspólnie, razem
do siela - do tereaz
dochter - doktor, lekarz
dociepnąć - dorzucić * Dociepnij wonglo do pieca!
dociyrny - dociekliwy * Niy być taki dociyrny!
doczkej - poczekaj, uważaj sobie, zaraz ci pokażę * Doczkej, doczkej, zaro cie chyca!
dołza - gniazdko elektryczne
dombek - chryzantema
Dorka - Dorota
dorta - tort
dować - dawać * Niy dowej psu wosztu!
dować pozor - uważać, polnować się * Dej się pozor na tego synka!
drabiniok - drabiniasty wóz
drach - latawiec
drajfus - szewskie kopyto
dran - moja kolej * Teroski jo przida dran!
drap, drapko - szybko
drobnioki - drobniaki
drożnić się - napastować, denerwować * Niy drożnij się z moim psym!
drynda - stary pojazd
drzystać - puszczać bąki, a. przewracać się
drzizga - drzazga
dubel - narzuta męska
dudlik - kok
du dom - do domu * Ida du dom!
dugi, dugszy - długi, dłuższy
duldać - pić * Wyduldołeś cołko flaszka?
durch - ciągle
durchfal - rozwolnienie
durknefel - zatrzask
dycki - zawsze

dyć - przecież, właśnie
dylówka - podłoga
dzbonek, dzboneczek - dzbanek, dzbanuszek
działać - robić masło
dziecka - dzieci * Co te dziecka tak niyskoro idom spać?
Dzieciontko - podarunek pod choinkę
dziedzina - wieś, osada, własne gospodarstwo
dziepiyro, dziepro - dopiero
dzierzyć -- trzymać
dziółcha - dziewczyna
dziółszka - dziewczynka
dzióbek, dzióbeczek - pocałunek * Dej dzióbka!
dzisio, dzisioj - dzisiaj
dzisiok - dzisiaj
dziubnonć - skosztować, dziubnąć
dziwać, dziwować się - patrzeć, zachwycać się * Dziwej się yno!
dziwoczyć - wariować, a. poganiać, popędzać
dziwoki - dziwny, a. dziki
dziyčia - dziecko, dzidzius
dziyndzioł, dziendzioł - dzieciół
dziyinnie - codziennie
dźwyrza, dźwyrze - drzwi * Klupnij we dźwyrza!

Fraszółka

Jedyn orzeł, ptok nad ptoki,
Umysł mioł nyzbyt szyroki.
W telewizjo ślypia wlepił
I tak swoja dusza krzepił.
Połoglondoł kryminały,
Pogupiały serial cały,
Komedyje i horrory,
Film fantasy i love story.
Dyć łod tego łoglondanio,
Zmiynił się niy do poznanio
I zmarnioł, że patrzeć przikro.
Hned tyż skrzidła mu zaniknom!

E

Ecik - Edek, Edzio
elefant - słoń
elektrykorz - elektryk
elemyntorz - elementarz
eli, eźli, jeźli - czy, albo, o ile, jeżeli
eliby - gdyby, jeśliby
elwer - bezrobotny, a. rzut karny (piłka nożna)
erlyjz - zamawiam, zaklepywanka podczas zabawy
erbnyc - dostać coś, zrozumieć coś, odziedziczyć
Erna - Ernestyna
erplich - spadek, coś po kimś * erplich po ciotce
eszcze - jeszcze
Ewangelio - Ewangelia

Fraszołka

Jork za straszne wyrobienie,
Dostoł szmary czyli lanie.
By go ku lepszemu skludzić,
By wyszoł synek na ludzi!
A że takie som metody?
Wychowanie to niy słodycz!

F

faber - kwiat bławatek
faca - policzek, uderzenie w policzek
fach - zawód
fachman, fachmon - fachowiec
fajer - święto, dzień wolny od pracy
fajfka - fajka
fajnie, fajniście - ładnie
fajnidło - elegancik, ktoś dbający o siebie
fajniontko - por. fajnidło
fajnisty - ładny, bardzo ładny
fajny, fajnisty - ładny
fajrant - koniec roboty, wolne * Fajrant na dzisioj!

fakla - pochodnia
faltenrok, faltynrok - spódnica z fałdami
falta, falt - fałda
familijo - rodzina
familok - dom wielorodzinny, przedwojenny "blok mieszkalny"
fana, fanka - chorągiew, chorągiewka
fandzola - fasola
fandzolić - mówić od rzeczy
fara - probostwo
farbiczki - kwiaty chabry
farbić - farbować
faron - drań, por. pieron
faronka kandego - przekleństwo
faronić - przeklinać
farorz, farorzyczek - proboszcz, ksiądz
farski - proboszczowski
fazan - bażant
fechta - zebranina
fedra - sprężyna
fedrować - kopać węgiel, a. dyskutować
ferszter, feszter - leśniczy
fest - mocno, bardzo, a. święto, uroczystość
fet - tłuszcz, smalec * Zjysz sznita z fetym?
festelny - silny
fiber - gorączka, drgawka
fibermas - termometr
fifrać - brudzić się
fifrok - brudas, a. ubrodzona twarz
filok, filer - wieczne pióro, coś do pisania
flance - sadzonki roślin
flaps - zupa regeneracyjna, np. dawana na kopalni
flaszka - butelka
flek - plama * Mosh na jakli tusty flek!
flekować - łątać dziury w butach, przybijać podeszwy
flider - bez, krzak bzu (roślina)
fliger - samolot
flinta - strzelba, karabin
floster, floyster - plaster * Musza sie boloka na gymbie zaflostrować!
fojercojg - zapalniczka
fojera, fojerka - ognisko
fojerman - strażak
fol - pełno * Nalyjcie mi fol bynzyny!
fons - wąs
font - jednostka wagi równa 0,5 kg

fort - gdzieś tam, daleko * Francka niy ma, pojechał fort!
forant - zapas * Mom zaforantowany miech cukru!
forhang - zasłona
fora - wóz
formon - woźnica * "Formońskie" komendy dło konia: wio (ruszaj), prr (stój), heta (w prawo), cichi (w lewo), curik (do tyłu).
forskać - pluć, parskać, kichać
forsztelować - wyobrażać
Francik - Franek
Francka - Franciszka
frela, frelka - dziewczyna, dziewczynka * Z Agnysy je rychtig gryfno frelka!
Frida - Elfryda
Fridek - Fryderyk
frop, fróp - korek * Niy chce wyłyżć z flaszki frop!
fto - kto
fuczeć - sapać, dyszeć, ciężko oddychać, a. mieć pretensje * Czamu sie fukosz!
fuknąć - skoczyć
fulać - zmyślać, opowiadać bzdury * Fulosz bele co!
funt - pół kilograma
furgać - fruwać, latać
fus - noga
fusbal - piłka nożna
fusiska - wąsiska, wąsy
fuslapy - onuce
futer - pokarm dla zwierząt * Gołymbiorz kupioł łożiym kila futru!
futerbach - flanela
futermylek - piernik odpustowy
futra - futryna
futrować - karmić zwierzęta * Nafutrowołeś kroliki?
fuzekla - skarpeta * Na sznorze szusom sie fuzekle!
fyjderbal - przyjęcie w ostatni dzień szkubania pierza
fyrłać - mieszać
fyrlok, fyrloczka - mątew, przyrząd do mieszania
fyrzichy - brzoskwinie

Fraszołka

Fest zgorszyli sie w niedziele,
Że sie pierdnył chop w kościele.
A niy ruszo ich, że pije,
Że baba i dziecka bije!

G

Gabi - Gabrysia
gadzina - zwierzyzna domowa, a. drób
galan - zalotnik
galancić się - zalecać się, kochać się
galanty - elegancki
galert - galaretka
galoty, galotki - spodnie, ciepłe damskie majtki
galować się - wystroić się
gańba - wstyd * To bydzie gańba na cołko wieś!
gardiny, gardinki - firany, firanki
gardinsztanga - karnisz
garniec - duży garnek
garus - bałagan * Ale tu momy garus!
garusić - bałaganić * Aleś tu chopie nagarusioł!
gazok - piłka do tenisa ziemnego
gdowa. gdowiec - wdowa, wdowiec
geburstak, gyburstak - urodziny
geltag - wypłata * Czamyś cołkki geltag przepioł?
geltasza - portfel
gelynder - poręcz * Zefek sżyżdzo po gelyndrze!
gerować - fermentować
gibać się - śpieszyć się
gibej się, gibnij się - pospiesz się
gibki, gibko, gibkie - szybki, szybka, szybkie
gibko - prędko, szybko * Leć tam, a gibko!
gichnonć - uderzyć, chlusnąć
gik - dwukółka, bryczka z dwoma kołami i dyszlami
gipsdeka - sufit
giskana - polewaczka
gitra - krata, okratowanie
gizd - drań, łobuz * Ciś ty pieroński giździe!
gizdula - przewisko wobec kobiety
glaca - łysina
glacaty - łysy * Taki mody a już glacaty!
glacoń - łysy
glajcha - zakończenie pewnego etapu robót
glajzy - szyny
glanc - wysoki połysk * Wypucuj to na glanc!
glancować - polerować, czyścić, ubierać się odświeżnie
glashaus - szklarnia

glaska - szklanka
glazyjki - rękawiczki (skórzane) * Patrz jak sie asi w nowych glazyjkach!
gliniok - glinianka
gładko - ślisko
gnojok - obornik, miejsce na obornik, gnój * Łażom kury po gnojoku i maszkecom!
gnot - kość
gnotek - pniak do rąbania mięsa u rzeźnika
godać - mówić * Niy godej tela!
godka - mowa * Niy moga suchać tyj gupij godki!
Gody, Godni Świynta - Boże Narodzenie
goik - choinka, a. drzewko wielkanocne
gojny - gajowy, leśniczy
golacz - fryzjer męski * Idź do golacza, niych ci te szkuty łobszczize!
gołymbiorz - hodowca gołębi * Dobry gołymbiorz potrafi odróżnić następujące gołębie:
polnioki, młodzioki, briwy, rołty, sztajfy, sztrasery, siwki, wyczoki, fale, kurzoki, wyczoki,
szymle, kapszoki i piyrzoki.
gonsiony - gąsienice, robaki
goń - polowanie
gora - strych, poddasze * Stare szczewiki winiysz na gora, jeszcze sie przidajom!
goreć - palić się * Wejrzij do żeleźnioka czy jeszcze gore!
gorek - garnek
gorczek - garnuszek * Nańcie gorczek bonkawy!
gorki - gorący
gorko - gorąco
gorol - nie Ślązak * Ale z ciebie gorol! * Gorol, a jaki porzondny!
gorolka - nie Ślązaczka, a. góralka sprzedająca po domach drewniane zabawki, fyrloki,
warzechy itp.
Gorolowice - jakaś tam miejscowość poza Śląskiem * Ciś tam do tych swoich Gorolowic!
goroncznik - termometr
gorszyć się - gniewać się
gorść - garść
gorzoła, gorzołka - wódka
gowiedź - ptactwo domowe
graczki - zabawki, zabawa * Z graczkow przidom płaczki!
grajfka - zręczność, umiejętność robienia czegoś * Łona mo do kwiotkow grajfka!
grajfnie - zręcznie
gris, grisek - grysik
grodza - przegroda w piwnicy np. na kartofle
gruba - kopalnia * Moj chop robi na grubie!
gryfcok, gryfniok - elegant
gryfny - ładny
Gryjta, Gryjtka - Małgosia
grziwka - grzywka
gulik - kanał sciekowy, kratka sciekowa, wlew do kanalizacji

gumin - guma * Szukom gumina na szlojder!
guminiok - gumowa piłka * Włoz mi chrobok do guminioka!
guminknypel - gumowa policyjna pałka
gupi - głupi
gupielok - głupek * Dyc to same gupieloki!
gupoty - głupowt, bzdury
guptaś - głupek * Niy kamrać sie z tym guptasiym!
gusiok - prosiak
Gustla - Augusta
Gustlik - August
gybis, gyjbis - sztuczna szczeka * Czemuście dzisioj bez gybisa!
gymba - usta, twarz
gynsi pympek - stokrotka
gypechalter - bagażnik rowerowy
gypel - kierat
gyrcnyć - czknąć
gyrglas, gerglas - szklana węzownica, urządzenie potrzebne do robienia wina
gyry - nogi
gywera - karabin
gywinta - odważniki
gzuć - szebko lecieć, jechać * Czamu gzujesz tak na kole?

Fraszołka

Coby smak na jabka zabić,
Poszoł Hynio jabka habić.
Ale somsiód go wystraszoł,
Jak na drzewie dziedzioł z taszom
I jak uciekoł bez płoty,
To potargoł sie galoty.
Te życie to sztyjc kłopoty!

H

hab - kradzież * Ida na hab!
habić - kraść * Nahabiołech trocha cześni!
haderlok - zbieracz szmat
hadra, chadra - szmata
haja - awantura * Ale bydzie w doma haja!

hajcować, podhajcować - palić w piecu, rozpalać ogień * Nahajcuj w piecu!
hajer - pracownik fizyczny, górnik * Wuluś robi za hajera!
halba, halbka - pół litra (wódki)
halbdeker - powóz częściowo zakryty dachem
halter - sprzączka, zapinka
hałskyjza - ser domowy z kminkiem * Hałskyjza nojlepij niy wynio!
handszuły - rękawice robocze
hankejsi - dawniej, kiedyś
hantuch - ręcznik
hań, haj, hanej - tam
haratać - drapać, kaleczyć * Poharatoł sie na płocie!
harboły - ciężkie buty
hareszt - areszt, więzienie
harynki - śledzie
hasi, hasie - popiół * Zimom posuj śniyg hasiym!
hasiok - śmietnik * Za hasiokiym rosnom kwiotki!
haszpa - agrafka * Haszpa sie przido jak z galot knefel straca!
haszpka - mała agrafka
hawiernia - kopalnia
haziel, hażlik - ubikacja * Cysorz do hażła piechty chodzi!
hazok - zając
hebama, hyjbama - położna
hebel - strug
heft - zeszyt
heftnonć - zafastrygować coś, wstępnie złączyć lub pospawać
heklować - szydełkować * Starka piyknje heklowali!
hercklekoty - trwoga, szybsze bicie serca, choroba serca
hercowa - wielka łopata (w kształcie serca) * Hercowom to sie nabakosz!
Hilda - Hildegarda
hledani - szukanie
hned, hneda - szybko, w niedługim czasie, wkrótce * Wiosna hneda!
hoczyk, hok - hak, pogrzebacz do pieca
hoł ruk - hej hop! np. przy podniesieniu czegoś ciężkiego
hołda - hałda
hołdziorze - zbieracze węgla na hałdach
hołzy - spodnie
hołzyntregi - szelki * Zrobia se szlojder z hołzyntregi!
hruby - gruby
hufnoł, hufnygel - gwóźdź do przybijania podkowy do końskiego kopyta.
hut, hutek, hucik - kapelusz, kapelusik * Gryfny mo ta dziółszka hutek!
hyc - upał, skwar * Hyc dzisiej momy pieronowy!
Hyjdla - Jadzia
hyndyczka - indyczka
hyndyk - indyk

hyngel, hyngiel - uchwyt * Hyngel z taszy mom popsuty!
hyrłać - kaszleć

Fraszołka

Już mom wszystkie ciasne bluzki,
Bo lubia rolady i kluski
I modro kapusta i sos....
Jym to dziś łostatni roz!

I

idzie to zrobić - można to zrobić
Ignac - Ignacy
inakszy - inny * Łoni maja inakszo chałpa!
indianer - indianer
inkszy - inny
interesantny - interesujący
ino - tylko
ipi - brak piatej kleпки * Ty mosz ipi!
ipta - głupek, oferma
istny - prawdziwy * Z ciebie je istny gupielok!
isto - naprawdę
iść pod paża - iść z kimś "pod rękę"
Italok - Włoch * Italoki to kiepskie wojoki!
izba, izbedka - pokój * Dziecka, niy garusić w izbie!
izdebka - pokoik
iże - że

Fraszołka

Starzik kurził fest i pioł,
A i tak se sto lot żoł!
Choć bez kurzynio i picio,
Miołby jeszcze wiyncyj z życio!

J

ja - tak * Ja, ja, a my ci godali...!
jabczok - mus jabłkowy, a. ciasto z jabłkami, wino owocowe
jadymy - jedziemy * Latoś jadymy do Niymiec!
jagódki - porzeczki * Te jagódki to kwasiorzy!
jajco - jajko * Zrobiymi sie smažonka z cołkij tytki jajec!
jakła, jakelka - górna część ubrania "chłopskiego" kobiety, bluza, żakiet * Łobklyklach se za ciepło jakła!
jako - jak * Jako tam stoi napisane?
jargać sie - denerwować, złościć się
jedła, jedła - jodła
jednym ciyngiey - non stop, bez przerwy
jedwob, jydwob, hedwob - jedwab
jedzok - mający apetyt * Dziwey sie, jaki tyn jedzok mo wielgi basior!
jegelniczka, jegielniczka - poduszczyka na igły * Niy siednij sie na jegelniczka!
jeli - czy, czyżby
jeglorz - krawiec
jegła - igła * Kajżech dała se te jegły!
jegliczki - druty do sztrykowania (por.) * Te jegliczki som na zoki!
jerona, jeronie - przekleństwo * Jeronie, dej mi pokoj!
jezder, jezderkusie!, jezderjo! - o jej!, o Boże!
Jezusie, Maryjo śwynto! - o Boże!, zawołanie wystraszonej osoby
jo - ja * Jo sie nazywom Jorguś!
jodło, jodło - jedzenie
Jorg, Jorguś - Jerzyk
jscać - siusiać, oddawać mocz * Dej pozor, bo najscosz na deska!
juzaś - znowu, znów * Juzaś leci dyszcz!
jużyna - podwieczorek
jyndyk - indyk

Fraszolka

W post i popielcowo szczoda,
Tustego nom czwortku szkoda!
Bo choć cholestyrol szkodzi,
To tuste nom chyntnie wchodzi
Gymbom w brzuch! Aże spuch!
Przeca to szkodzi, niy rozumiycie?
No ja! Wy rozum mocie na diycie!

K

kabociorz - człowiek fałszywy
kabot - marynarka
kachla - kafla, płytką ceramiczną
kachlok - piec kaflowy
kaczok - bajoro, stawek
kaczycą - żelazny piec, por. żeleźniok
kadubek - budka lęgowa dla ptaków, karmnik
kadzić - smrodzić
kaj - gdzie
kaj jaki - jakikolwiek
kaj tam - gdzie tam, ależ skąd * Kaj tam, przeca koza niy jy papioru!
kajniykaj - gdzieśgdzie
kajsik - gdzieś
kajś - gdzieś
kaj yno - gdziekolwiek * Kaj yno wleziesz, tam gupie godosz!
kajindzij - gdzie indziej
kakałszal - napój z łuski kakaowej
kalfas - pojemnik do mieszania zaprawy cementowej
kalny - mętny
kamela - wielbłąd * Kamela mo dwa pukle!
kamelki - rumianek
kamerlik - komórka, małe pomieszczenie
kamracić się - przyjaźnić się * Niy kamrać się z tym pieronym!
kamrat - kolega
kamratny - przyjacielski
kamynie - kamienie
kana, kanka - pojemnik na mleko
kapa, kapka - nakrycie czegoś (np. łóżka), końcówka czegoś (np. buta)
kapka - kropla, a. trochę czegoś
kapelka - mała czapka, kapelusik * Nasz piskup mo fajno kapelka!
kapelonek - wikary, młody ksiądz * Do naszyj wsi przyszoł mody, szwarny kapelonek!
kapistrant - ministrant
kapka - krople, odrobina
kapnonć się - zrozumieć, zorientować się * Łona się chyna nigdy niy kapnie!
kapołka, kapalka - serwatka * Łod kapołki biere mi się na żiganie!
kapsa, kabza - kieszeń * Wyciong te rynce z kapsy!
kapuca - kaptur
kara - taczka * W karze mom piosek i kamynie!
karasol, karasola - karuzela * Zwyrtnymy się na karasolu?
karasolnik - osoba obsługująca karuzelę
karbidka - lampa karbidowa (stosowana na kopalniach)

Karlik - Karolek
karlus - chłopak, młodzieniec, kawaler * Łod kogoś ty je, karlus? (Czym jesteś synem chłopczyku?)
karminadla, karminadel, karbinadel - kotlet mielony, klops * Dzisiaj na łobiod karminadle!
karnonć sie - przejechać się (np. na rowerze) * Dej sie karnonć na kole!
kartofel - ziemniak
kartoflonka - zupa ziemniaczana
kastlik - pudełko, skrzynka
kastrol - duży garnek z żeliwa
katelmus, katyjmus - katechizm
kecka - spódnica * Każdo kecka mu sie podobo!
kedy - kiedy
kejnedy - innym razem * Pogodomy ło tym kejnedy!
kelnia - chochła, a. kielnia, narzędzie murarskie
kerhow - cmentarz * Każdy z nos trefi na kerhow!
kery, kiery - który
keta - łańcuch (od roweru), a. korale, ozdobny łańcuszek * Słeciała mi keta w kole!
kibel, kiblik - wiadro
kichol - nos
kidać - poplamić, polać się (np. zupą) * Niy kidej sie żurym!
kieby, keby - jakby, gdyby
kiecka, kecka - spódnica
kiej, kiejs - kiedy
kiela - ile, wiele
kielnia - chochła, a. narzędzie murarskie
kielzać, kiołzać - ślizgać się * Pokiołzomy sie na kiołzawce?
kielzawka, kiołzawka - ślizgawka
kiepkować - główkować (np. piłką)
kierchof - cmentarz
kilać - łaskotać * Niy kilej mie po sie pojscom!
kimnonć sie - zdrzemnąć, przespać się
kindermjydla - opiekunka do dzieci
kipa - niedopałek papierosa
kiper - auto wywrotka
kipnać - przechylić się, a. umrzeć
kipować - wywracać, strząsać popiół z papierosa
kista - skrzynka * W kiście piwa je 20 flaszek!
kiszka - kwaśne mleko * Kartofle z kiszkom jemy dycki w piontek!
kita, kitka - udko np. od kurczaka
kiwnyć sie - pomylić się, zmylić
klachać - plotkować
klachanie - plotkowanie
klachula - plotkara
klachy - plotki * Zaś Ana idzie do nos na klachy!

klajd - suknia
klamor - coś niepotrzebnego, stary grat * Wyciepnij te stare klamory!
klapaczka - packa na muchy * Zaś mi dziecka wziyny klapaczka!
klapka - łapka na myszy
klapsznita - podwójna kromka chleba * Styknom ci dwie klapsznity?
klawiyr - pianino * Zagrej "sto lot" na klawiyrze.
klekotać - uderzać, kołatać
klekotka - kołatka
klipa - oferma, a. zabawa dziecięca
kloper - trzepaczka * Jak wezna kloper to dostaniesz po żici!
klopsztanga - trzepak * Złaś synek z tyj klopsztangi!
klosztor - klasztor
klosztorno panna - zakonnica
kloszczonka - woda po kluskach * Zaniyś ta kloszczonka wieprzkowi!
klotka - klatka * Staroszek robi klotki na kroliki!
kluczka - korba np. do studni
kludzić - prowadzić, przeprowadzać się * Przekludza sie na familoki!
kluk - chłopiec
klupać - pukać, trzepać, uderzać
klyty - rozmowy
kłaki - buraki pastewne, krokiew
kłobuk - nakrycie głowy, kapelusz
kminić - oszukiwać, kłamać
knefel, kneflik - guzik, guziczek, a. osoba małego wzrostu, grubasek * Urwoł sie z szaketa knefel!
knif - sztuczka * Naucz mie tego knifa!
knipsaparat - aparat fotograficzny
knipsować - fotografować
knobloszka - parówka
knut - odchody, stolec
kocher - kuchenka elektryczna
kocik - mały kotek
kodka, kłodka - kłódka
kofer - skrzynia, walizka
kokot - kogut
kokotek, kokocik - kogucik, a. kran
kole - przy, koło * Kole chałpy mom zogrodka!
kolity - kolisty
kolybać się - kołysać się
kolybka - kołyska
kolyndniki - kołędnicy
koło - rower * Jeździsz na kole bez czimania?
kołocz - ciasto drożdżowe * Co to za niydziała bez kołocza!
kołoczek, kołoczyk - drożdżówka

kołorz, kolorz - kołodziej
komora, kumora - spiżarka * Niy wyrobiej bo cie zawrza w komorze!
konkastla - węglarka, pojemnik na węgiel przy piecu
konsek - kawałek * Ani konsek zisty niy łoślało?
kopalnioki - czarne cukierki
kopidoł - grabarz
kopla - klamra od pasa, sprzączka
kopocz, kopoczyk - kopaczka, motyka
kopruch - komar * Ale kopruchy żerom!
kopyrtka - fikołka, koziołek, przewrót gimnastyczny
kopyrtnyć - zrobić fikołka
korba - ktoś pomysłowy
korflasza - naczynie do fermentacji wina
kormik - wieprzek, tucznik
kosok - sierp * Niy nabruszonym kosokiym wiela niy nabrusisz!
koziczka - kózka
kracpuc - rodzaj tynku zewnętrznego na domach
kradziok - złodziej
kragiel, kraglik - kołnierz * Mosz niybiglowany kragel!
kraiczek - kromka chleba, kawałek * Lubia zjodać kraiczki z chleba!
krajzyga - piła tarczowa
kranc kuch - babka, ciasto drożdżowe, z posypką
krasikoń - konieczyna
krauski - falbanki * Galotki z krauskami. (Majtki z falbankami)
krauza, krauzka - słoik, słoiczek * Ciotka zawarzyła sto krauzow na zima!
krepel - pączek * Kołoczki som lepsze łod krepli!
kroć - kroić
kromflek - obcas * Niy uważom szczewikow na wysokim kromfleku!
kronlojter - żyrandol, klosz na lampę
kropka - kropla
kroszonka - pisanka
króliczok - klatka na króliki
króliczorz - hodowca królików
krupnioki - kaszanka * Narobiymy fol krupniokow!
krupy - kasza
krupy pogańskie - kasza gryczana
kryka, kryczka - laska, laseczka
krykłać - mazać, gryzmolić * Niy kryklej tak w tym hefcie!
krze - wielkie krzaki
krzest - chrzest
krzok - krzak
krzikopa - rów * Wpod łożyrok do krzikopy
krzipce - skrzypce
krzipopa - rów

ksiynżoszek - ksiądz
kucać - kaszleć * Bez czopki łazisz a potym kucosz a kucosz!
kudły - włosy, sierść * Jak cie chyca, to ci te kudły wyszkubia!
kukać - zaglądać * Kuknij do komory, eli tam jeszcze je kołocz?
kukawka, kukowka - kukułka
kulać - toczyć, formować kulki, walcować
kulok - okrągły klocek
kuloryba - kalarepa
kunsztiki - sztuczki, coć rewelacyjnego
kumin - komin
kuminiorz - kominiarz
kupa - dużo * Nawalyło kupa śniega!
kupny - kupiony * Kupny kołocz je ańfachowy!
kupowane - pełne
kurzić - palić papierosy, kurzyć
kurzik - kurka, kurczak * Kupiylach sie na torgu łozym kurzikow!
kurzok - palacz papierosów
kusik - buziak, całusek
kwarytka - ćwiartka
kwasiory - coś kwaśnego * Te jabka to istne kwasiory!
kwaśno kapusta - szczaw
kwiść - kwitnąć
kwolić sie - chwalić się
kyjza - ser (nie twaróg)

Fraszołka

W cyntrum miasta dnia koźdego,
Trefisz dycki co nowego:
Jedyn żebrze, drugi prosi,
Cygon rzyko, kartka nosi.
Tyn zbiyro na operacjo,
Drugi dzieciom na kolacjo,
Juzaś inny coś sprzedowo
I kaseta wcisko nowo.
Sztynec promocjo, sztyjcz zebranie,
Sprzedowanie, wariowanie!
Już od tego biere s.....

L

labiydzić - narzekać,

lacie, laćki, lacze - pantofle domowe

laclik - ślimak

laga - gruby kij

lajbik - biustonosz

lajera, lajerka - katarynka * Tu mie szczyko, tam mie żgo, w żici mi lajerka gro!
(powiedzonko)

lajerman - kataryniarz

lajsta - listwa

lak - farba, a. cerata

lakować - malować, lakierować

lakowany - malowany, lakierowany

lamynąć - narzekać, skarżyć się

łałka - oczko w pończosze

łańcuch - łańcuch

larmo - hałas, awantura * W tym larmie idzie łogupnonć!

larmować - hałasować

latosi - tegoroczny * Latosi jabka som słodke.

latoś - w tym roku * Latoś fajnie w zogródzie poschodziyło!

latowy - letni

lauba - altana, zadaszenie, ganek przy domu

laufbryka - bryczka, powóz

lazaret, lazaryt - szpital

leber - drań, obibok

lebioda - człowiek chorowity, leniwy

lebo - lub, albo

lecyj, lekcij, lekcy - lżej

lecyjak, lecyjako - byle jak, niedbale

legitka - legitymacja

legnyć się - położyć się

leko, letko, lechko - lekko, łatwo

leluja - lilia, a. dziwak

lelyń - jeleń

leżanka - tapczan

libsta - narzeczonka * Libsta z kawalerym, pod jednym numerem! (powiedzonko)

lica, licka, liczki - policzki

lilowy - fioletowy

listonorka - listonoszka

liznonć - przewrócić się, upaść * Aleś liznoł ynta!

lizok - lizak * Lizok zmazany łód piosku je yno do wyciepanio!

lojfer - dywan, chodnik, a. rychliwe dziecko
Lojzik - Alojzy
lomp - drań * Ty pieroński lompie, doczkej no...!
lompy - stare graty, niepotrzebne rzeczy
lotać - biegać, fruwać * Ty sie dziółszko nalotosz po tym placu!
luft - powietrze
luftplompa - pompka rowerowa, sprężarka
luftbiksa - klarabin-wiatrówka
luftować - wietrzyć
lukać - spoglądać * Luknij na ta dziółcha!
lukaty - z kręconymi włosami * Ale mocie ta cera lukato!
lulać - siusiać
lulok - "siusiok"
lyberka - wątrobianka
lygać - kłaść się spać * Trza rzykać i lygać!
lyjberwoszt - wątrobianka, pasztet
Lyjna - Helena
lyjty - lanie, bicie * Szykuj sie Ziguś na lyjty!
lyki - leki
lykorz - lekarz
lynga - długa bułka, bułka francuska
lynsztanga, lungsztanga - kierownica od roweru
lyski - leszczyna, orzech laskowy
lyże - łóżko, coś na czym się leży

Fraszołka

W jednym chlywie miyszkoł woł.
Mało żar, jeszcze mnij pioł,
Chyntny za dwóch do roboty.
Małe były z nim kłopoty.
Ale roz sie zmiynił woł!
Wiyncyj żar i wiyncyj pioł,
A robiół co sie oplaci
I...
Padali mu: "Honor tracisz"!
Woł sie nowe znod zadanie:
Robi w Betlejym za łogrzywanie!

P

pachoł - smarkacz, wyrostek * Taki pachoł a jeszcze sie zejścio!
padać - mówić, powiadać * Padom ci, bydzie łostro zima!
paje - baczki, pejsy
paket - paczka * Mamo, listonorka paket łod ciotki z Niymiec prziniosła!
pakynchalter - bagażnik np. w rowerze
pampoń - wieśniak
pana - guma, dziura w oponie
Paniynka - Matka Boka
paniynka - biedronka
pantofle - drewniaki, do chodzenia po placu i zogrodzie, robione najczęściej z topolowego drewna.
papiok - gwóźdź do papy z szeroką główką
papiorzany - papierowy
papłaty - gadatliwy, a. pucołowaty
paple - lica, policzki
papłok - gaduła, a. twarz
papnygle - gwoździe do papy
paparać, popaprany - brudzić, ubrudzony
papyndekel - tektura
parfin - perfum
parfineryjo - perfumeria
paryzol - parasol * Paryzol sie przido, na dyszcz abo dziecka po žici wyszczyłać!
parzok - pomieszczenie, kocioł do parzenia karmy dla zwierząt (np. ziemniaków)
pasiaty - pasiasty
pasionek - pastwisko
paskuda - szkodnik, niszczyciel
pastuszki - kłędnicy
patrony - kapiszony, naboje do odpustowego pistoletu
patrz sie stracić - zmykaj, zejdz mi z oczu
pazury - palce, ręce * Pokoż te niymyte pazury.
Paulek - Paweł
pecynek - bochenek chleba
pedzieć - powiedzieć
petronelka - lampa naftowa
piechty - pieszo, po nogach * Piechty sie zońda do sklepu i kupia cygarety.
pieczki, pieczorki - suszone owoce
piedronie - przekleństwo
piegaty - piegowaty
piekarok - piekarnik w piecu
pierdoła - gaduła, nudziarz
pieron - piorun, przekleństwo

pieronie - do pioruna!, przekleństwo * Zaś mi te pierońskie kury w zogrodzie zgłobiom!
pierucha - przekleństwo
pierziński - okropny
pieszczonek - pierścionek
pieśniczka - piosenka
pijok - pijak
pijus - pijak
pila - kurka, a. tabletka
pilik - kurka, kurczę * Dej pozor synek na tego pilika bo go rozdepniesz!
pilynta - kurczęta
pioczek - garnuszek, kubeczek
piontka - 50 groszy
piosek - piasek
piska - kreska, linia
piskać - piszczeć
pisok - ołówek, coś do pisania
pistoła - pistolet, broń
pitfać - kroić tępym nożem
pitfok - tępy nóż * Takim pitwokiym chleba ani tomatow niy ukreja, musisz go nabrusić.
pitnoń - uciec * Jak Francek spuścił psa, to my wszyscy popitali na drzewa.
pitomny - nieprzytomny
piwowonia - piwonia
piyknie - ładnie
piyrwy, piyrwyj - dawniej * Piyrwyj dziecka były posuszniysze.
pizło - uderzyło, wybiło * Jak na kościele piźnie dwanoście, to farorz łobiod zaczyno.
piznonć - uderzyć
piźniynty - stuknięty, wariat
plac - podwórko * Na kole moGESZ jeździć yno po placu.
plackaty, plaskaty - płaski
placpatrony - kapiszony
plała - peleryna, plandeka
plecionka - chałka drożdżowa, słodka bułka
plisynrok - spódnica plisowana, z zakładkami
plompa - pompa
platfus - płaskostopie
plyjt - pled
plynkiyrze - odciski na rękach od pracy
płachta - prześcieradło
płaczka - łza
płat - opłata, należność
płonka - jabłko, a. jabłoń * Fuczysz jak jyż z płonkami!
po bosoku - boso * Czamu boroku lotosz po bosoku?
po ćmoku - po ciemku
po gibku - prędko

po jakimu - dlaczego, jak * Po jakimu ujek pojechał do Niymiec a my niy?
po jakimu to - dlaczego tak jest, jak to jest
po prowadzie - naprawdę
po próznicy - nadaremnie
po ptokach - po wszystkim, to już koniec, stało się * No i momy po ptokach, cug łodjechoł.
po widoku - zanim będzie zmierzch
pociągać - wciągać smarki * Niy pociągej tak yno sie wysmarkej doporządku!
pocieszny - zabawny, wesoły
pocukrować - posłodzić
pod parza - pod rekę, pod ramię (iść z kimś)
podany - podobny
podarzić sie - poszczęścić się
podchlybiać sie - podlizywać się
podciep - podrzutek
podnoski - resztki jedzenia
podworek - podwórko
podzim - jesień
podzimki - truskawki, poziomki
podziwać sie - przyjrzeć się, spoglądać * Podziwej sie na nasza piykno chałpa.
podź - chodź
pofyrtany -zwariowany, pomyłony
poganka - kasza gryczana
pogorszyć sie - pogniewać się
pohalać - pogłaskać
pojakimu - dlaczego * Pojakimu latoś jabka niy łobrodziły?
pojeść - zjeść, najeść się * Pojedzony? No to do roboty!
pojedzony - syty, najedzony
pojscać - posikać, oddać mocz
pokludzić - poprowadzić
pokroć - pokroić * Pokrołech woszt i chlyb na sznity.
poleku - pomału
policaj - policjant
policyjo - policja
polityka - narzędzie na długim kiju do gaszenia i zapalania świec w kościele.
polskie kluski - ciemne kluski z gotowanych i tartych ziemniaków, zwane też poza Śląskiem "śląskimi kluskami"
połednie - południe
połfontek, poł fonta - 0,25 kg
połno - pełno
połosprowiać - poopowiadać
połžitko - pośladek
pomaluśku - powoli, po malutku
pomywać - zmywać naczynia
Ponboczek - Pan Bóg, a. Chrystus * Szczynść Boże, łostońcie z Ponboczkiym!

ponć, ponci - pielgrzymka
ponknonć sie - posunąć się * Ponknij sie, niych sie tyż siedna, ławka je przeca szyroko.
popszniół - uparciuch, maruda * Czamu popszniole niy jysz tyj zupy?
pora - parę * Mom pora kurzikow na przedej!
portmanyj - portmonetka
porzond - ciągle
porzykać - pomodlić się * Trza porzykać za starzika!
poschroniać - pochować * Poschroniejcie wasze graczki z zogrodka, już sie ćmi!
posypka - kruszonka na kołocz
poszczodek - środek
poszelontać - wstrząsnąć
posznupać - poszukać, a. zarzyć tabaki * Niy sznupej w tyj szyflodzie bo narobisz garusu!
posztopować - zacerować
potek, pociczek - ojciec chrzestny
potka, pociczka - matka chrzestna * Moja potka Lujna dała mi pieszczonek.
pozłotka - sreberko, folia meteliczna do opakowania np. czekolady
pozor dać - uważać * Dej se pozor na Francka!
pra? - prawda?, naprawdę? rzeczywiście? * Pra, że mi pszejsz?
praje - prawie, na złość
prask - ciżba, tłum
prasknońć - upaść, uderzyć
prastarka - pradziadek
prastarka - prababcia
prawić - mówić, opowiadać
prawok - grzyb prawdziwek, borowik
prezwoszt - salceson * Niy jydz tego preswosztu, taki je tusty...
prosia - prosię
prozny - pusty
pryko - łóżko
przeca - przecież * Przeca zech ci godoł, że mosz dwa chleby kupić a niy jedyn!
przeciepować - przerzucać
przedsia - przed siebie
przekabacić - przekonać, namówić, wpłynąć na zmianę zdania * Przekabacyli go w tych Niymcach nafołowanyimi sklepami.
przekludzić sie - przeprowadzić się * Latoś przekludzimy sie do nowyj chałpy.
przekopyrtnońć się - przewrócić się, umrzeć
przekrony - przekrojony
przepadzity - zachłanny * Niy być taki przepadzity, przeca dwanoście klusek ci styknie!
przychlybek - lizus
przychlybiać sie - podlizywać się
przikludzić - przyprowadzić
przipopa - rów
prziść na krziwe pyski - pokłócić się z kimś
przoć - kochać, lubić

przychlybek - lizus
przynść z kimś na krziwy pusk - pokłócić się
przychlybiać się - podlizywać się
psinco - nic, figa z makiem
pszajesz mi? - kochasz mnie? * Komu pszajesz bardziej mamie czy tacie?
pszoć - kochać
ptok - ptak * Francek mo chyba ptoka z tymi gołymbiami, mo ich już chyba ze dwiesta!
puc - tynk
pucować - czyścić, a. tynkować
pucpapier - papier ścierny
puding - budyń
pukać się - jąkać się
pukel, pukiel - garb * Te pierońskie komunisty mogom mi skoczyć na pukel, a do partii i ta
niy pódá!
pukeltasza - tornister * Kamela do koń z pukeltaszom.
puklaty - garbaty
pultok - flejtuch, a. indyk
pulać - siusiać
pulok - "susiok"
pultok - indyk
purtnoń - puścić bąka
putnia, puciyńka - puszcza, pudełko
Pyjter - Piotr
pylnonć się - pobiec * Pylnij się do sklepu i kup piwo!
pyndala - pedał rowerowy
pyndzialek - poniedziałek
pyndzyjo - emerytura * Starzik już je sztyrnoście lot na pyndzyji.
pyrlik - ciężki młot
pyrsk - na zdrowie (przy toaście), a. cześć
pyrtek - maluch
pyrtnonć - przewrócić się
pywnica - piwnica * Do naszyj pywnice wlezie łożym cetnorow kartofli.

Fraszolka

Dieta fest łochudzanego,
To przeca je nic trudnego!
A jak już mi głód doskwiera,
Pija kawa jak siykyra,
Zakurza się cygareta,
Dźwigna piwo, szczela seta.

Gdy to jeszcze niy pomoże,
To sie wosztu zjym w komorze!
Tak to dziynnie pościć szłoby,
Yno szkoda mi wątroby!

R

rachować - liczyć * Porachuj, wiela cilipow siedzi na krzoku.
radiska - rzodkiewka
radyjko - radio, radioodbiornik
radzi - zadowoleni * Radziście starko z wnuka?
rafiok - wóz z drewnianymi kołami o żelaznych obręczach
raja - kolejka (np. w sklepie) * Boł wielki prask i chleba niy sprzedowali za rajom yno tym, co sie piyrsi dociśli.
rojber - psotnik, chuligan
rajbetka - narzędzie murarskie do równania tynku na ścianie
rajcować - głośnio się zachowywać, wymądrzać się,
rajcula - pyskula * Te rajcula, niy być tako przemondrzało!
rajfeszlos - zamek błyskawiczny * Jo mom rozporek w galotach na rajfeszlos a ty yno na knefle!
rajmatyka, rejmatyka - reumatyzm
rajtować - jeździć konno
rajza - podróż
rajzyfiber - "gorączka" przed podróżą
rałs - wynocha, odejdz, idź sobie!
rant - rów, brzeg czegoś
rapitołza - żaba
raps - zabawa dziecięca "w rapsa"
ratka - racica, noga od świni
rąbnąć, rombnonć - uderzyć, a. wkurzyć się * Ale mnie to rombło!
rehtor, rehtorka, rehtory - nauczyciel, -lka, -ele
rejmatyka - reumatyzm
rewiyr - zwolnienie lekarskie (z pracy)
reż - żyto
richtig, rychtig - naprawdę, rzeczywiście
robić za błozna - żartować z kogoś * Niy robcie nos za błozny!
rod, rada, rade - zadowolony, -na, -ne * Someście radzi z nowego kapelonka?
rola - rodzaj fryzyr, zwinięte włosy na czubku głowy, kok
rolada - płat mięsa wołowego, zwinięte w rulon, duszone
roler - hulajnoga

rolszuły - wrotki
rolwaga - pojazd transportowy na kółkach
roma - wisząca szafka kuchenna (na przyprawę, filiżanka...)
romel - plac odpustowy, miejsce gdzie są karuzele, strzelnice
rompłować - rozrabiać, awanturować
rozłajerowany - rozregulowany, rozkręcony
rozsuć - rozsypać
roztomajty - rozmaity, przeróżny * Zawiyrej dźwyrza, bo po wsi łożom roztomajte cygony i chachary
roztomiły - najdroższy, szanowny
roztopiyrzać się - rozpychać się, szarogęsić się
rozwiyzły, rozwieziony - rozpieszczony, źle wychowany * Ale te dziecku macie rozwiyzłe!
rożki - iść z rożkami (odwiedzić nowonarodzone dziecko)
ruby - gruby * Mosz za ruby kark, bestoż kragla niy zapniesz,
ruła - rura, piekarnik
ruła mieć - być powolnym
Rus - Rosjanin
Rusyjo - Rosja * Ujka Hermana zaszczelyli na wojnie w Rusyi.
rychtować - przygotowywać
ryczka - stołeczek, krzeselko
ryk - płacz, krzyk
ryć się - pchać się, wtrącać się * Ryjesz sie jak Żyd do spowiedzi!
rykol - beksa, maruda
ryl - szpadel
ryma - katar * Ryma mom łod chodzynio po bosoku.
rypnonć - uderzyć
ryszawy - rudy
ryży - rudy
rzać - śmiać się * Czamuś sie tak rzoł w tym kościele?
rzany, rzanny, rzanny, reżny - żytni
rzodki - rzadki
rzigać - wymiotować
rzykać - modlić się * Porzykejcie tyz za mie, starco!

Fraszołka

Ludzie w swiynta wielkanocne,
Warzom jajec pełne kopce!
Kupujom tyż balerony,
Woszt do grzonio i wyndzony,
Jakoś kaczka i rolady
I coś jeszcze na łobiady.
Potym jeszcze apluzyny,

Liter gorzółki, parfiny,
Cygarety i kroszonki
I coś jeszcze dło małżonki.
Zmynczoni tym rychtowaniym,
W śwynta drzymiom na tapczanie.
Wync sie pytom: O Gupoto!
Czy zmartwychwstoł Chrystus po to?

S, Ś

sadzok - ziemniak do sadzenia, a. duży palec u nogi
sagi - nagi, bez ubrania * Łoblyczcie tego bajtla, niych niy loto po sagu.
sak - siatka, torba
sam - tutaj * Przyszolech sam na piwo, bo godajom, że mocie tonie.
schacharzony - zniszczony, zaniedbany
schronić, sroniać - schować * Niy domy rady posroniać tego siana do stodoły.
seblyc, seblykać - rozbierać się * Czamuś sie seblykła, przeca zima tukej?
sebuć, sebuwać - zdejmować buty * Szczewiki trza sebuwać, bo śwyżo pomyte.
sebuwacz - urządzenie do zakładania i zdejmowania butów
serwet, serweta - obrus
sfalić - zrzucić
sfronić, sfracać - zwymiotować
siednonć - usiąść
siemiyniotka - zupa z kmonopii (na Wigilię)
sierotki - stokrotki
sikorki - placki ziemniaczane
sioć - siać * Posiołach tela kwiotkow a yno niykere poschodziły.
sipieć - padać (drobny deszcz) * Na dworze sztyjc sipi!
siupnać - przykucnać, usiąść, a. repetować klasę
siuśka - młoda, niedojrzała dziewczyna
siyń - korytarz, sień
sjechać - zjechać
skalić - sprzedać
skat, szkat - popularna na Śląsku gra w karty.
skiż - z powodu, ze względu na * Skiż ciebie, niy zońdymy na czas.
skoczka - pchła
skopyrlić - zwarzyć mleko
skorkorz - skupujący po domach królicze skórki, wołał: Skorki, skorki skupuja!
skorzok - coś ze skóry np. piłka
skulać - stoczyć się, zwinąć się * Jak Francek godo, to idzie sie skulać ze śmiychy.
skuli - z powodu * Skuli tego pierońskiego komunizmu, momy tak jak momy!
slecieć - spaść

słoz - zszedł * Jo je ciekawo, kedy sleziesz z tego dzewa?
słazić - schodzić
słępać - pić, siorpać, a. pić alkohol
słodek, słodki - schody
słomionka - koszyk ze słomy (np. na chleb)
słodzić - złożyć, rozpalić
smark - koza w nosie, a. smarkacz
smażonka - jajecznica
smolić - lekceważyć
smrodziuchy - kwiatki studentki
smyczyć - nieść, ciągnąć, wlec
smykać się - włóczyć się, łazikować
smyndzić - wędzić, kopcić, a. nudzić
snople - ciekące kozy z nosa
somsiek - miejsce w stodole do składowania siana lub słomy
sornik - sarna, jelen
soroń - dzikus, dziwak
spaśny, spaśno, spaśne - gruby, -a, -e
spatrzyć - załatwić coś komuś * Spacz mi tako luftbiksa.
spieronić - skrzyczeć
spinknonć się - spotkać się
spodek - dolna część czegoś * Dej to do byfyja na spodek.
spodnica - halka
spodnioki - kalesony
spomnieć się - przypomnieć sobie
sporować - grymasić
sprzezywać - nakrzyczeć na kogoś
sroc - ubikacja
srogi - duży, wielki
srom, sromorta - bieda
sronić - schować
Stanik - Stanisław
stanyć - wstać
stargać - podrzeć
starka, stareczka - babcia
strom - drzewo
staroszek - dziadek
starość (mieć) - mieć problem
stary purt - zgryźliwy człowiek
starzik, starzyk - dziadek
Stazyjo - Anastazja
stow, stowek - staw
stoplany - zmoczony
strup - gojąca się rana, a. drań

strzymp - drań
styknie - wystarczy, dosyć
stynkać - narzekać, jęczeć
suchatelnica - konfesjonał
suć - sypać * Mamo, a Francek nasuł mi piosku za kragiel.
suć pierony - przeklinać * Jak sie łojciec ło tym, dowiey, to posujom sie pierony.
swaczyna - podwieczorek
symie - ze mnie * Czamu sie symie śmiejom?
syminać - zdejmować
symnonć - zdjąć, ściągnąć
synek - chłopiec
syr - ser
szac - narzeczony
szaket - marynarka, odświętny garnitur
szalter - załącznik prądu
szałfynster - okno wystawowe
szałot - sałata, sałatka
szaty - sukienka
szczewiki, szczewiczki - buty, buciki
szcziga - czarownica, zła kobieta
szczoda - środa
szczukawka - czkawka
Szczyńś Boże - zamiast "Dzień Dobry" lub "Niech będzie pochwalony..."
szczyrbaty - szczerbaty, bez zębów
szczyrkać - dzwonić (np. monetami, zębami)
szczyrkowka - grzechotka
szczyrbok - ktoś szczerbaty, z brakującymi zębami
szelontać - potrząsać
szeslong - tapczan
szewiec - szewc
szipa - szufla
szisbuda - strzelnica
szklok - landrynka * Mamlosz tego szkloka, czyś go łyknął?
szkolok, szkolorz - uczeń
szkrobać - skrobać, a. obierać karofle
szkuty - włosy
szlagbal - piłka do palanta, a. palant (dyscyplina sportowa)
szlajać sie - włóczyć się
szlajer - welon
szlajfa, szlajfka - wstążka
szlic - rozcięcie w spódnicy
szlips - krawat
szliżki - kluski ciepane
szlojder - proca

szlus - koniec * Toż na dzisioj szlus!
szlyndzuchy - łyżwy
szłapa - noga, stopa
szłapcug - chodzenie pieszo (żartobliwie, por. szłapa, cug)
szmaciok - piłka szmaciana
szmaciorz - zbieracz szmat
szmary - lanie
szmaterlok - motyl
szmatlać - plątać
sznit - rozcięcie, krój, wzór
sznita, sznitka - kromka, kanapka
sznitloch, sznitlok - szczypiorek * Mosh niypoczowane wosy, choby pieron w sznitloch trzas!
sznora - sznur
sznupać - szukać, a. wachać, zażywać tabaki (sznuptabaki)
sznupok - poszukiwacz, a. ubrudzone usta
sznuptabaka - tytoń do wachania
sznuptychła - chusteczka do nosa
szola - szyb, winda w kopalni
szolka - szklanka, filiżanka, kubek
szosyjo - szosa, droga
szpajza - deser, a. pewne deserowe danie
szpangi - wsuwki do włosów, spiski
szpanować - napinać, naciągać * Muszymy po praniu naszpanować nasze gardyny!
szpas - żart
szpasownik - dowcipniś
szperplata - dykta, sklepka
szpicpapier - papier ścierny
szpina - klamra
szpok - szpak
szporobliwy - oszczędny
szporować - oszczędzać * Z pyndzyji wiela niy naszporujecie!
szpotławy - niezdarny, kulawy
szprajchy - szprychy
szpyndlik - szpilka
szpyndlikorz - ciulacz, a. człowiek drobiazgowy
szpyrhok - wytrych
szpyrka - słonina, skwarka
szrank, szranczek - szafa, szafka * Mamo jak sie godo "szrank" po niymiecku?
szroba - śruba
sztachnonć sie - zaciągnąć się dymem z papierosa
sztajger - sztygar
szteker - wtyczka do prądu
sztof - materiał, dzianina
sztopować - zatrzymywać, a. cerować * Musza te fuzekle posztopować.

sztrom - prąd * Bier kibel i leć po sztrom! (żartowali sobie często Ślązacy z Goroli)
sztabdeka - kołdra
sztachać się - palić papierosa, zaciągać się dymem
sztajger - sztygar
sztamfować - ubijać
sztamfer - ubijak (np. do ziemniaków)
szterować - drażnić
sztigłować - stroić się
sztomel - niedopałek papierosa
sztomel pauza - przerwa na papierosa
sztompel - dźwigar, podpierający klocek drewna np. w kopalnianych chodnikach
sztopować - cerować
sztrachele - zapalki
sztrajchować - malować
sztrekować- przeciągać się
sztrykować - robić na drutach
sztuchnonć - potrącić
sztwierć - ćwierć godziny, kwadrans * Je trzi sztwierci na drugo! (godz. 13.45).
szyjc - ciągle * Czamu robisz szyjc to samo?
szympel - pieczęć
szyngel - łodyga, łodyżka, szypułka
sztyunks - smród
szuminy - piana
szupa - łupina
szus - ktoś szybki
szusblech - błotnik
szuszczeć - szeleścić, trzeć
szwaja - stopa, noga
szwajsfus - śmierzająca noga, grzybica nóg
szwarny, szwarno, szwarne - ładny, -a, -e
szwigrowie - teściowie
szwoczka - krawcowa
szwong - zamach, rozbieg
szychta - dniówka, dzień pracy
szykowny - ładny * Królowa była szykowno ale Śnieżka szykowniyszo!
ściepać, ściepninć - zrzucić
ściorany - zbrudzony, sponiewierany
ściyrka - zupa zacierka
ślazowć - schodzić
ślimik - ślimak, niezdara
ślimtać - płakać
ślomtać - płakać
Ślonzok, Ślonzoczka - Ślązak, Ślązaczka
ślypia - oczy

śleść - zejść

śniodać - jeść śniadanie * Trza dobrze pośniodać, coby mieć siły do roboty.

śmiatek - miotła, miotłka

śmierćka - śmierć, zjawia

śmietonka - śmietana

śmioć sie - śmiać się

śmینگus, śmینگus - lany poniedziałek

śrebný - srebrny

świdraty - zezowaty

świdrzyć - zezować, patrzeć na boki

świtnonć - uderzyć, przewrócić się, umrzeć

świyntojonki - porzeczki

Fraszolka

Jedyn modny szpok, na lato,
Chcioł sie kupić depilator.
I jak zgolył wszystkie piora,
To mioł w gnioździe awantura.

Kos, na dziób doł zonyymbrele
I naciognył sie łolejym.
Legnył, zaczon łopalanie,
Wtym go kot zjod na śniadanie.

Uważejcie na nowości,
Idzie mieć niyprzijymności!

T

tabaka - tytoń

tablet - taca

tabula, tabulka - tabliczka * Tabulki szekulady na roz niy zeżera.

tacik - tatuś

tanksztela - stacja benzynowa

tarte kluski - "śląskie kluski" zwane też "czornymi"

tasia, tasza - torba

taszka - torebka damska * Do babskiej taszki wiele się nie wchodzi.
taszka - lampa kieszonkowa
taszki - chusteczka do nosa
taś, taś, taś... - wołanie na kaczki
tata - tatuś, a. dziadek
tę, ty - tyle * A tę mu się udało, uczył się!
tę - tyle, troszeczkę
tę - teraz, a. smółka
tę - smółka np. dach
tę, tęg - teraz, aktualnie
Tę, Tę - Matylda
tę - atrament
tę - toaleta
tę - oczywiście, naturalnie * No tę, że w Niemczech z jednego jabłka zrobię dwie butelki
wina!
tę - pomidor
tę - moczyć
tę, tęg - tani, tęg
tę - nocnik
tę - moczyć
tę - spotkać, trafić * Żeby ci już w Niemczech nie trafił z moim cerem na zółtych
tę - trochę
tę - trawa
Tę, Tęg - Gertruda
tę - trumna
tę - trzeba * Trzeba pamiętać, tutaj jest lepiej niż być tutaj!
tę - grzebień
tę - grzebień, ostry kaszel
tę - grzebień, człowiek kaszlący
tę - tutaj
tę - tulipan
tę - tenisówki
tę - tłusty, smalec
tę, tęg - rondel, rondel
tę, tęg - herbata
tę - teatr, przedstawienie teatralne
tę - latać, biegać, ciężko pracować, być zajęty
tę - papierowa torebka, a. róg obfitości dla pierwszoklasisty
tę - papierowa torebka * Kaj jedziesz? Do Chebza tęki lepić! (odpowiadało się
żartobliwie)

Fraszółka

Wczora audi łożymdziesiont,
Z Niymiec do moij rodziny,
Przijechoł na praje miesionc,
Ujek z ciotkom w łodwiedziny.

Dość dugo my sie witali,
No i troszyczka naprali.
A ciotka sie pobeczala,
Bo by zaś w Polsce żyć chciała.

Lecz sie rano pluła w broda,
Bo ij przeca marek szkoda!

U

uberiba - kalarepa
uciompany - zakatarzony, z obfitym katarem
ufifrać sie - pobrudzić się
uherski - węgierski
uja, ujek - wujek
ujechać - poślizgnąć się
ukidany - poplamiony * Dej sie pozor przy łobiedzie, bo sie ukidosz nowy ancug.
ukiolżnonć - poślizgnąć się
ukroć - ukroić, uciąć * Mamo! Ukryj mi sznita chleba!
umarłok - nieboszczyk
umarty, umrzyty, umrzik - zmarły, nieboszczyk
uniyskorzić sie - spóźnić się
urżnonć sie - uciąć się
usnoplany - zakatarzony
ustoń - przestań * Ustoń już z tym gupim godaniym!
usznupany - ubrudzony (na twarzy, sznupok - twarz) * Czamu mosz cołko gymba usznupano,
jodeś cześnie?
uślimtany - zapłakany
utopek, utoplec - wodnik, wodny duszek
utropa - staranie
utropek - nieborak, oferma
utrzić, utrzyć - obetrzeć
uwachować - upilnować

uwarzić, uwarzyć - ugotować * Trudka, co uwarzisz dzisiaj na łobiod, bo jo żur ze szpyrkami.
uważać - akceptować, pochwalać * Vidyjo w doma, niy, jo tego niy uważom!

Fraszolka

Ludzie ekologio smolom
I sztyjc w piecu mułym polą.
Dymiom domy i kotłownie,
Elektrownie, maszynownie,
W autach z wydychowij rury,
Lecą w niebo dymu chmury.
W lufcie tym sie trujom ptoki
I uciekajom boroki.

Dobre pomysły bociany mają,
Że sezon grzywczy w Afryce spyndzają!

W

wachować - pilnować
wachtyrz - stróż, dozorca
wadzić sie - kłócić się
wajać - narzekać, marudzić
walca - walec, wzór na ścianie
Walek - Walenty
walkować - maglować
walkownia - magiel
wancka - pluskwa, pchła * zygor wancki cisnom - zegarek się spieszy
wander - podróż, wędrówka
wandertasza - torba podróżna, plecak
wandrus - wędrowiec, podróżnik
wartko - szybko, z pośpiechem
waryjot - wariat
warzyć - gotować, robić obiad
waserwoga - poziomica
waszbret - tarka do prania
waszkorb - koszyk wiklinowy
waszkuchnia - pralnia, kuchnia na codzien
waszpek - miednica, miska

wciepnonć, wciepnyć - wrzucić
wdycki - zawsze
weksle - pokwitanie (u kobiet)
wele - loki, pokręcone włosy
werbus - gorol, zwerbowany na Śląsk do pracy
werce cie - opłaca się * Werci sie to kupić?
wertiko - komoda, szafka
weseli - wesele
westa - kamizelka
weta - zakład o coś
wetnymy sie - założymy się
wic - żart, kawał * Powiedz jakiego nowego wica!
wichajster - jakieś urządzenie, ogólna nazwa jakiegoś nieznanego bliżej przyrządu
Wicynt - Wincenty
widelka, widełki - widelec * Dej sie pedzieć, ze zupy widełkami niy zjysz!
wieczerza - kolacja
wieczerzać - jeść kolację
wiele - ile * Wiele je sztyry dodać łożiym?
wiele je godzin? - która godzina?
wieprzki - prosiaki, a. agrest
wilgły - wilgotny
wilijo - wigilia
Wiluś, Wilym - Wilhelm
winkel, winkiel - róg
wyrch - góra, coś wyżej
włoć - wlać, a. uderzyć
wodzionka - zupa z wody, chleba i przypraw
wojok - żołnierz
wongel, wongle - węgiel * Ujek Francek kopie wongel a po robocie kopie fusbál.
woniać - wachać, pachnieć * Co tak zawoniało parfinym? Idziesz na zolyty czy co?
wonianie - wachanie
woszt - kielbasa * Z drogi Niy mce z marmeladom po Poloki z wosztym jadom! (powiedzenie)
wosztlik - kielbaska
wparzyć - wbiec, wejść nagle
wrazić - włożyć
wrazidlaty - wścipski
wrażować - wkładać * Niy wrażuj tam pazurów, bo ci je prziczasnom!
wreć - gotować się
wszorz - brudas
wyciepnonć - wyrzucić
wycyckać - wyssać, a. wykorzystać
wydać sie, wydować sie - wyjść za mąż * Jak sie bydziesz wydować, zabijymy wieprzka.
wydano - zamężna * Ta Agnys łód Alojza to już je wydano czy jeszcze panna?
wyduldać - wypić

wyglancowany - wyczyszczony, odświeżenie ubrany
wyhuścić - wykorzystać, wyrzucić
wyjscać się - wysikać się, oddać mocz
wykludzić - wyprowadzić
wyklupać - wytrzepać
wylazować - wychodzić
wymionczko - wymiono np. od krowy
wynokwiać - wydziwiać, wymyślać, wariować
wypaplać - wygadać
wyparzyć skąd - wybiec, uciec
wyro - łóżko
wyrobiać - wydziwiać, wariować * Co łoni wyrobiam, w sztyrech na jednym kole?
wyrychlać się - pchać się, robić bez zastanowienia
wysiady - odwiedziny, plotki
wysłępać - wypić
wyszkrobiony - nakrochmalony
wyszkyrtany - zużuty
wysztiglowany - wystrojony
wysztydirować - wymyślić coś, wykombinować
wywiórka - wiewiórka
wyzgerny - ładny, zgrabny
vidyjo, widyjo - video

Fraszołka

Wyłysiał pies przy łogonie
I się niy podobol żonie.
Wiyne się wziyna psa nowego,
Pudla fest łogoniastego.
Ale dugo się niy pszoli
Bo się pudel doł ogolić!

Wiele je godzin?

Gwara śląska zachowała charakterystyczne zwroty dotyczące liczenia czasu, poznawania na zegarze i pytania o godzinę. Tak więc o godzinę pyta się: "wiele godzin?", "wiele je godzin?", "wiele je?", "dej tam yno pozor na zygor!", "luknij, wiele tam je na kościele?", "wiele tam stoi?", "poradźcie mi pedzieć wiele je godzin" i wiele innych form. Natomiast mówiąc która jest godzina, odpowiada się "pizło łozym", "południe", "poł jednyj", "ćwierć na trzecio", "sztyry", "trzy ćwierci na trzecio". Owa "ćwierć" lub "sztwierć" to oczywiście "kwadrans". Należy też powiedzieć, że mówiąc która jest godzina, raczej nie używa się słowa "godzina"

lecz tylko liczebnik. Słowa tego używa się natomiast przy określaniu czasu trwania jakiejś czynności, np. "To była dugo mszo, godzina a pół" albo "Moja dniówka to łożym godzin." Natomiast starsi ludzie, którzy chodzili jeszcze do szkoły niemieckiej czasami "niy poradziyli po polsku pedzieć wiela je godzin" choć "poznali na zgorze". Nikt ich bowiem tego nie nauczył.

Y

Yma - Emma * Yma, yno sie tak gupie nazywo, ale to naprowdy gryfno dziółcha.
yno, yny - tylko * Yno robota, yno robota .. a pijyndzy niy widać!
ynta, yntka - upadek, skok do wody * Jak szczelisz na tym kole ynta, to mi potym z bolokami i bekym niy przyłaż!
Ywald - Ewald

Fraszołka

A dyć, te Ślonzoki,
To śmiyszne boroki!
Nojprzod we powstaniach
Z Niymcali sie biyli,
A potym do Rajchu
Tak chyntnie jeżdzyli!

Tak to już je łod Mojżyszo,
Że sie ludziom w gowach miyszo.
Egipskie chcom przelyżć wrota
I czcić cielika ze złota!

Z, Ż

za dwoje - forma grzecznościowa, zwracać się do kogoś w drugiej osobie liczby mnogiej np.
Kaj idziecie? (Gdzie Pani/Pan idzie?)
za jedno - mówić komuś "per ty", być z kimś na "ty"
za niyboszczki Polski - w przedwojennej Polsce (1918-1939)
za staryj Polski - w przedwojennej Polsce
za troje - forma grzecznościowa, zwracać się do kogoś w trzeciej osobie liczby mnogiej np.

Kaj łoni idom? (Gdzie Pani/Pan idzie?)

za tela, za tyła - za dużo, wystarczająco * Już niy nośjabek, momy ich za tela!

za staryj piyrwy, za starego piyrwy - dawniej * Za starego piyrwy ludzie byli pobożniyjsi.

zababrany - zabrudzony

zabulić - zapłacić * Za moplik zabulołech kupa pijyndzy.

zachciołka - zachcianka

zachciywny - mający zachcianki

zachichrać się - zaśmiać się

zachorzeć - zachorować

zachrapociały, zachrapniynty - zachrypnięty

zaciepnonć - zarzucić

zacisnonć - zawalić sprawę

zaćmić się, zećmić się - ściemnić się * Gibnij się z tom robotom, bo się zećmisz!

zadek - tył, tylek

zadni - tylni

zaglondać - patrzeć, przypatrywać się

zakłupać - zapukać * Zakłupej na łokno, co ci łotworza.

zalycki - wspominki za zmarłych np. w Zaduszki

zamtowy - zamszowy

zandale - sandały

zaprził się - zaparł się

zaroz, zarozki - zaraz, natychmiast

zarościały, zaruściały - zardzewiały

zasioty, zasiony - zasiany, obsiany

zasmyczyć - zaciagnąć, zawlec

zasuć - zasypać

zauszniki, zauszniczki - kolczyki

zawalaty - niezdara

zawrzyty - zamknięty

zazdroška - firaneczka na okno

zbamoncić - ogłupić

zbulić - zburzyć

zdrzadło, zdrzadełko - lustro, lusterko * Pokoż zdrzadełko, musza się poczosać.

Zefek, Zeflik - Józef

zegłówek - poduszka (por. zogówek)

zegroda - ogród

zejscać się - posikać się

zelter - woda sodowa

zemlyty - zmielony

zesel - fotel

zeslik - fotelik

zeżyorny - łakomy, dużo jedzący

zgłobić, zgobić - narozrabiać

zgłobnik, zgobnik - rozrabiaka, niegrzeczne dziecko

zgniłek, zgniły - leniwy, leń
zgnyty, zgnyły - zgniły
zic - siedzenie (np. w rowerze) * Łód twardego zica boli mie żić.
zicnąć - usiąść * Zicnijcie się, zrobia wóm tyju.
zicherka - agrałka
Ziga, Ziguś - Zygmunt
zimnioki - ziemniaki
zista - ciasto, babka piaskowa * Skuli moich dziecek, w każdo sobota pieka zista.
złociok, złotek - złotówka
zmaraszony - zbrudzony
zmaścić - popsuć, zawalić sprawę
zmazany - brudny
zmierzły - nerwowy, zgryźliwy * Ze zmierzłym chopym ciynżko szczimać!
znojść - znaleźć
zogibka - falbanka
zogowek, zygowek, zogowka, zogoweczek - poduszka
zogrod, zogrodek, zogrodka - ogród
zokel, zokiel - lamperia
zoki - skarpetki
zola - podeszwa
zolycić - zalecać się
zolytnik - zalotnik, narzeczony
zolyty - zaloty
zoł wi zoł - tak czy tak, tak czy inaczej * Jo cie chyca zoł wi zoł!
zołza - sos
zonść - zająć * Jo zońda do sklepu i kupia szekulada.
zonynbrele - okulary słoneczne
zopaska - fartuch
zorta - gatunek, odmiana
zowistny - zazdrosny
zowiść - zazdrość, złość
zowiścić - zazdrościć * Niykere "polske Niyńce" zowiszczom, że tera u nos je lepij.
zowitka - panna z dzieckiem
zwrocać - wymiotować
zwyrtać - obracać
zygor - zegar
zymfciok - słoik po musztardzie, używany jako szklanka
zynft - musztarda
żadny - brzydki
żarnij - rozpał, zapal światło
żdżały - dojrzały * Nasze tomaty coroz bardzij żdzależom.
żdžadło, żdzadelko - lusterko
żeleźniok - piec żelazny, tzw. "koza"
żelozko - żelazko

żgać, żgnąć - ukłuć

żyć - tyłek, pupa * np. Nakopać do rzici!, a. nieudacznik

żodyn - nikt, żaden * Żodnymu nikaj niy bycie lepij niż w doma!

żur - rodzaj zupy na zakwaszonej mące z ziemniakami

żurok - garnek do żuru, a. kobieca chustka, zawiązana "na żurok"

żymlok - bułczanka

żymła - bułka

żyniaczka - ślub, zamążpójście

Fraszolka

Jak kto loto na zolyty,
To pamiyntać musi przy tym,
By sie w piorka fest wystroić
I tym, czym sie do, pochwolić.
Ludzie pszajom bogatymu
I w gymbie przemondrzałymu.
Jak chop mo auto, chałpa, komputer...
Wyboczom mu, że je darymny futer!
